בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

לַחְמִי לְאִשַּׁי

עַל

פָּרָשַׁת שְׁלַח

מֵאֵת רֹאשׁ חֲבוּרָתֵנוּ חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב

הָאִי"שׁ אֲשֶׁר עַל הָעֵדָה מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הָרַהַ"צ

רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶר שְׁלִיטַ"א

יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי

חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב

יַבְנְאֵל

א

"שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כֹּל נָשִׂיא בָהֶם" (בְּמִדְבַּר יג, ב).

וְיֵשׁ לוֹמַר עַל פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב סִימָן קטז): שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר אֶת הַצַּדִּיק מִבַּחוּץ, כִּי הוּא נִרְאֶה כְּמוֹ כֻּלָּם, אֲבָל בִּפְנִימִיּוּתוֹ הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, וְכָךְ הִיא גַּם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּבַּחוּץ הִיא נִרְאֵית כְּכָל הָאֲרָצוֹת, אֲבָל בִּפְנִימִיּוּתָהּ הִיא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ הָרֶמֶז בִּדְבְרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּעֵת שְׁלִיחַת הַמְרַגְּלִים **"שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים"**, "לְךָ" דַּיְקָא", שֶׁתִּשְׁלַח אֲנָשִׁים שֶׁמַּכִּירִים אֶת מַעֲלָתְךָ, הַיְנוּ שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹת עַל הַצַּדִּיק שׁוּם דָּבָר מִבַּחוּץ, אֲבָל בִּפְנִימִיּוּתוֹ הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, וְעִם יְדִיעָה זוֹ יֵלְכוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכּוּ לְהָבִין, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר מֵחִיצוֹנִיּוּתָהּ כְּלוּם, וְיִשְׁתַּדְּלוּ לִרְאוֹת רַק אֶת פְּנִימִיּוּתָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי זֶה יַצְלִיחוּ בִּשְׁלִיחוּתָם.

וְזֶהוּ עֹמֶק בֵּאוּר הַסְּמִיכוּת שֶׁל פֻּגַם מִרְיָם לְהַמְרַגְּלִים, שֶׁהִיא לֹא הֵבִינָה אֶת עֹצֶם מַעֲלָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, וְלָכֵן דִּבְּרָה עַל פְּרִישׁוּתוֹ, וְהֵם הָיוּ צְרִיכִים לְהִתְבּוֹנֵן שֶׁבִּגְלַל זֶה הִיא לָקְתָה בְּצָרַעַת, שֶׁהֲרֵי אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר אֶת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק מִבַּחוּץ, וְלָקַחַת מִזֶּה מוּסָר לְעַצְמָם, אֲבָל הֵם לֹא עָשׂוּ כָּךְ, וְלָכֵן גַּם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם נִכְשְׁלוּ בַּדָּבָר הַזֶּה, שֶׁלֹּא הֵבִינוּ אֶת עֹצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתָהּ.

וּבָזֶה יֵשׁ לְרַמֵּז **"שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ"**, וְהַמִּלָּה **"וְיָתֻרוּ"** הִיא כְּמוֹ אוֹתִיּוֹת **וְיִתְרוֹ** שֶׁהוּא חוֹתֵן מֹשֶׁה, שֶׁצָּוָה לְהַכִּיר אֶת עֹצֶם פְּרִישׁוּתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ עִם בִּתּוֹ, צִפּוֹרָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב סִימָן עב), וּכְאִלּוּ נִכְתָּב **"שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וְיִתְרוֹ"**, הַיְנוּ שֶׁתִּשְׁלַח אֲנָשִׁים שֶׁיִּלְמְדוּ מִיִּתְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁהוּא הִכִּיר אֶת עֹצֶם מַעֲלַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ נִרְאֵת מִבַּחוּץ, כָּךְ גַּם הֵם יַכִּירוּ, וְעִם יְדִיעָה זוֹ יֵלְכוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וּבָזֶה יֵשׁ לְרַמֵּז בִּדְבְרֵי בַּעַל הַטּוּרִים: **"'רָאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה'** (בְּמִדְבַּר יג, ג). **הֵמָּה עוֹלֶה נ'. מִלַּמֵּד שֶׁהָיוּ שָׂרֵי חֲמִשִּׁים'**, הַיְנוּ שֶׁהַמְרַגְּלִים הָיוּ מֵאוֹתָם שָׂרִים שֶׁנִּתְמַנּוּ עַל פִּי עֲצַת יִתְרוֹ לְמֹשֶׁה **"וְאַתָּה תֶּחֱזֶה"** (שְׁמוֹת יח, כא), שֶׁהִיא תְּלוּיָה בִּקְדֻשַּׁת וּפְרִישׁוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ (בְּמִבְאָר בְּתוֹרָה עב הַנַּ"ל), וְהֵם הָיוּ שָׂרֵי חֲמִשִּׁים, שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְהִתְבּוֹנֵן בִּבְחִינָה יִתְרָה בְּנוּ"ן שַׁעֲרֵי

בִּינָה, וּלְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רוֹאִים שׁוּם דָּבָר מִבַּחוּץ, אֲבָל פָּגְמוּ בָּזֶה מֵחֲמַת שֶׁהָיְתָה בָּהֶם יֵשׁוּת, פֶּן יְאַבְּדוּ הָרָאשׁוּת וְהַמַּנְהִיגוּת שֶׁלָּהֶם (עַיֵּן זֹהַר הַקָּדוֹשׁ שְׁלַח קנח.), עַל כֵּן דִּבְּרוּ עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִמֵּילָא דִּבְּרוּ גַּם עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק וּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִתְגַּלָּה רַק לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִסְתַּכֵּל לִפְנִים מִן הַחִיצוֹנִיּוּת.

וְעַל כֵּן בְּנֵי קֵינִי, חוֹתֵן מֹשֶׁה, קִבְּלוּ חֵלֶק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶת דְּשְׁנָהּ שֶׁל יְרִיחוֹ (עַיֵּן סִפְרִי בְּהַעֲלוֹתְךָ פִּסְקָא פא), כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אָמַר לְיִתְרוֹ "וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינָיִם" (בַּמִּדְבָּר י, לא), וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'לְשׁוֹן עָבַר כְּתַרְגּוּמוֹ. דָּבָר אַחֵר לְשׁוֹן עָתִיד, כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁיִּתְעַלֵּם מֵעֵינֵינוּ תִּהְיֶה מֵאִיר עֵינֵינוּ', הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁבָּעָבָר הָיְתָ לָנוּ לְעֵינַיִם, שֶׁהִסְתַּכַּלְתָּ לִפְנִים מִן הַחִיצוֹנִיּוּת, וְהִכַּרְתָּ אֶצְלֵנוּ אֶת פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתֵנוּ, כָּךְ גַּם בְּעָתִיד תִּהְיֶה לָנוּ לְעֵינַיִם, שֶׁתְּלַמֵּד אֶת כֻּלָּם אֵיךְ לְהִסְתַּכֵּל לִפְנִים מִן הַחִיצוֹנִיּוּת, וְתָאִיר אֶת עֵינֵי יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי זֶה "וְהֵטַבְנוּ לָךְ" (שָׁם לב), וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: שֶׁתְּקַבֵּל חֵלֶק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם, וְהֵיוֹת שֶׁבְּנֵי קֵינִי לָמְדוּ מִיִּתְרוֹ אֵיךְ לְהִסְתַּכֵּל לִפְנִים מִן הַחִיצוֹנִיּוּת, לָכֵן הֵם זָכוּ בִּדְשְׁנָהּ שֶׁל יְרִיחוֹ, **וְהָבֵן**.

ב

"שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כֹּל נָשִׂיא בָהֶם" (בַּמִּדְבָּר יג, ב).

וַיֵּשׁ לְהָבִין, הֲרֵי לְכְאוֹרָה הַמִּלָּה "לְךָ" מְיֻתֶּרֶת, כִּי הָיָה דַּי לִכְתֹּב "שְׁלַח אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן", וְאִם כֵּן, מַה הַתּוֹרָה רָצְתָה לְהַדְגִּישׁ בַּמִּלָּה "לְךָ"? וְכֵן מַה הַפֵּרוּשׁ שֶׁל "כֹּל נָשִׂיא בָהֶם"?

וַיֵּשׁ לוֹמַר עַל פִּי הַמּוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים (זֶרַע קֹדֶשׁ שְׁלַח ד"ה שְׁלַח לְךָ): שֶׁעִקַּר טִבְעָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא לְהַכְנִיס הַכְנָעָה וַעֲנָוָה בָּאָדָם, וְעַל שֵׁם זֶה הִיא נִקְרֵאת "אֶרֶץ כְּנַעַן", מִלְּשׁוֹן הַכְנָעָה, עַיֵּן שָׁם (וְעַיֵּן זֹהַר הַקָּדוֹשׁ הַשְׁמָטוֹת בְּרֵאשִׁית רנו.).

וְהִנֵּה הַצַּדִּיק וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּחֲדָא חֲשִׁיבִי (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן קכט וְחֵלֶק ב סִימָן קטז), וּכְמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ זָכָה לִשְׁלֵמוּת הָעֲנָוָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר יב, ג): "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד", וְהַשִּׁפְלוּת שֶׁלּוֹ מִלְּבֻשֶׁת בְּכָל אֵבֶר שֶׁל כָּל אֶחָד מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וּצְרִיכִים רַק לְגַלּוֹת אוֹתָהּ (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב סִימָן עב), כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת עִצַּם קְדֻשָּׁתָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא מִדַּת הַהַכְנָעָה וְהָעֲנָוָה, וֶהֱיוֹת שֶׁהַנְּשִׁיאִים בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כְּשֵׁרִים הָיוּ (עַיֵּן רַשִׁ"י שָׁם יג, ג ד"ה כֻּלָּם אֲנָשִׁים), לָכֵן בָּחַר בָּהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי הֵם מְסֻגָּלִים לְקַבֵּל בְּתוֹכָם אֶת עִצַּם קְדֻשָּׁתָהּ, שֶׁהִיא הַהַכְנָעָה וְהָעֲנָוָה.

וְזֶהוּ "שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'לְדַעְתְּךָ', הַיְנוּ לְהַשִּׁפְלוּת שֶׁלְּךָ, שֶׁתִּשְׁלַח אֲנָשִׁים שֶׁזּוֹכִים לְגַלּוֹת אֶת הַשִּׁפְלוּת שֶׁלְּךָ הַמִּלְבֶּשֶׁת בְּכָל אֵבֶר מֵאֵבְרֵיהֶם, וְזָכוּ לִשְׁפָלוּת וּבְטוּל בָּאֱמֶת, וְהָאֲנָשִׁים הַלָּלוּ הֵם הַנְּשִׂיאִים, כִּי הֵם כְּלָלִיּוּת הָעָם, וְזֶהוּ **"כֹּל נָשִׂיא בָהֶם"**, הַצַּדִּיק נִקְרָא "כֹּל" (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב סִימָן סח), וְהוּא הַנָּשִׂיא שֶׁל כֻּלָּם, וְהַשִּׁפְלוּת שֶׁלּוֹ

מִלְבָּשֶׁת בְּיוֹתֵר בָּהֶם, הַיְנוּ בְּתוֹךְ הַנְּשִׁיאִים, כִּי הֵם זוֹכִים לְגַלּוֹתָהּ, וְלָכֵן הַמִּלָּה "**בָּהֶם**" הִיא אוֹתִיּוֹת **בְּמָה**, בְּחִינַת (שְׁמוֹת טז, ז): "וְנַחְנוּ מָה", הַיְנוּ שְׁפָלוּת וּבְטוּל בֶּאֱמֶת.

וְעַל פִּי זֶה יוּבְנוּ הֶמְשֵׁךְ הַפְּסוּקִים "**כָּלָּם אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה**", לְכְאוֹרָה, הַמִּלָּה "הֵמָּה" מְיֻתֶּרֶת, כִּי הָיָה דַּי לִכְתֹּב "כָּלָם אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל", וְאִם כֵּן, מַה הַתּוֹרָה רָצְתָה לְהַדְגִּישׁ בַּמִּלָּה "הֵמָּה"? אֲבָל הַתְּשׁוּבָה הִיא, אַל תִּקְרֵי הֵמָּה אֶלָּא הֲמָה, הַיְנוּ שֶׁהַנְּשִׂיאִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם רָאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם שׁוֹלְטִים עַל מִדַּת מָה.

וְלָכֵן שַׁפִּיר מֵהָרָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל "**רָ**אשֵׁי **בְּ**נֵי **יִ**שְׂרָאֵל" יוֹצֵא הַצֵּרוּף שֶׁל **רַבִּי**, הַיְנוּ שֶׁהַשִּׁפְלוּת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא הָרַבִּי שֶׁל כֻּלָּם, מִלְבָּשֶׁת בָּהֶם בְּיוֹתֵר, כִּי הֵם זָכוּ לִשְׁלֹט עַל מִדַּת מָה, שֶׁהִיא שִׁפְלוּת וּבְטוּל בֶּאֱמֶת, וְלָכֵן שָׁלַח אוֹתָם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לִרְאוֹת אֵיךְ שָׁם מֵאִיר הָעִנְיָן הַזֶּה בְּיוֹתֵר, וְכָךְ יָכְלוּ לָבוֹא כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל הַמַּדְרֵגָה הַזֹּאת.

וְזֶהוּ "**וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם**", הַמִּלָּה "**וְאֵלֶּה**" הִיא אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ "**אֱלוֹהַּ**", שֶׁהוּא שְׁמִירָה לִילָדִים (עֵין סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת בָּנִים סִימָן צט) וּשְׁמִירָה לְכָל דָּבָר (עֵין שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת דְּרוּשֵׁי הַלַּיְלָה דְּרוּשׁ י שֶׁהַשֵּׁם "אֱלוֹהַּ" עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן שֵׁם מ"ב), הַיְנוּ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ רָצָה לְהָאִיר עֲלֵיהֶם מֹשֶׁם "אֱלוֹהַּ", כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם שְׁמִירָה מִכָּל רָע וּמִסְּכָּנַת דְּרָכִים, וְשֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ בִּגְאוּת וְיֵשׁוּת, חַס וְשָׁלוֹם.

וְזֶהוּ "**וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ**", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְפַּלֵּל עַל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן: 'יָהּ יוֹשִׁיעֲךָ מֵעֲצַת מְרַגְּלִים', וְהַשֵּׁם **יָהּ** עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן **גַּאֲוָה**, כִּי שֵׁם יָהּ הוּא שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת מִשֵּׁם הַוָּיָ"ה בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְכֻנָּן כְּנֶגֶד אַבָּא וְאִמָּא, חָכְמָה וּבִינָה, וּכְשֶׁאָדָם מַכְנִיס אֶת חָכְמָתוֹ וּבִינָתוֹ בַּשֵּׁם הַזֶּה, עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְהִנָּצֵל מִפְּגַם הַגַּאֲוּת (עֵין קְהִלּוֹת יַעֲקֹב עֶרֶךְ גַּאֲוָה), וְזֶה מַה שֶּׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ הִתְפַּלֵּל עַל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן, שֶׁיַּכְנִיס אֶת חָכְמָתוֹ וּבִינָתוֹ בַּשֵּׁם הַזֶּה, וְיִנָּצֵל מִפְּגַם הַגַּאֲוּת.

וְזֶהוּ "**וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לָתוּר אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן**", הַיְנוּ לִרְאוֹת אֶת הַהַכְנָעָה וְהַשִּׁפְלוּת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, "**וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב**", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'הוּא הָיָה הַפִּסְלַת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַתַּגָּרִים מַרְאִין אֶת הַפִּסְלַת תְּחִלָּה וְכוּ'', הַיְנוּ שֶׁתִּזְכּוּ לְקַבֵּל אֶת הַהַכְנָעָה וְהָעֲנָוָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כָּךְ "**וַעֲלִיתֶם אֶת הָהָר**", שֶׁתִּהְיֶה לָכֶם הַיְכֹלֶת לַעֲלוֹת לִמְקוֹמוֹת רָמִים וּגְבוֹהִים, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא תִּפָּגֵם בָּכֶם גַּאֲוָה כְּלָל.

וְכֵן "**וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מַה הִיא**", הַיְנוּ שֶׁתִּרְאוּ אֵיךְ טְמוּנָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שִׁפְלוּת וְהַכְנָעָה עֲצוּמָה (כַּמְבֹאָר בְּ"עֵרֶךְ קָדֵשׁ" שָׁם), וְגַם תִּרְאוּ "**הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ**", הַאִם יֵשׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל צַדִּיק (עֵין תִּקּוּנֵי הַזֹּהַר תִּקּוּן ו כא.), "**אִם אַיִן**", שֶׁהוּא אַיִן וְאָפֶס בְּעַצְמוֹ (כַּמְבֹאָר בְּ"עֵרֶךְ קָדֵשׁ" שָׁם), וְאָז "**וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ**", שֶׁתִּתְקְחוּ אֶת הַלִּמּוּדִים הַלָּלוּ וְתָבִיאוּ אוֹתָם לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן יִרְשׁוּ אֶת עַצֶּם קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, **וְהָבֵן**.

ג

"לְמַטֵּה אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בִּן נוּן" (בְּמִדְבַּר יג, ח).

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק עַל הַטְּעָמִים שֶׁבַּפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי בְּכָל הַפְּסוּקִים שֶׁל שְׁמוֹת הַמְרַגְּלִים, טַעֲמֵי הַמִּקְרָא הֵם זָקֵף קָטֹן סוֹף פָּסוּק, כְּגוֹן: "לְמַטֵּה רְאוּבֵן שַׁמּוּעַ בֶּן זַכּוּר" (שָׁם ד), עַל הַמִּלָּה "רְאוּבֵן" הַטַּעַם הוּא זָקֵף קָטֹן, וְעַל הַמִּלָּה "זַכּוּר" הַטַּעַם הוּא סוֹף פָּסוּק, וְכֵן כֻּלָּם, אֲבָל בַּפָּסוּק הַזֶּה טַעֲמֵי הַמִּקְרָא הֵם מֵרְכָא טִפְחָא סוֹף פָּסוּק, הַיְנוּ שֶׁעַל הַמִּלִּים "לְמַטֵּה אֶפְרַיִם" הַטְּעָמִים הֵם מֵרְכָא טִפְחָא, וְעַל הַמִּלָּה "נוּן" הַטַּעַם הוּא סוֹף פָּסוּק, וְאִם כֵּן, מַה הַטַּעַם לְשִׁנּוּי זֶה?

וְיֵשׁ לוֹמַר, כִּי הִנֵּה יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן הָיָה תַּלְמִידוֹ הָאֱמִתִּי שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁלֹּא מָשׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, וְהָיָה בָּטֵל וּמְבָטָל לְרַבּוֹ לְגַמְרֵי, וְלָכֵן גַּם הוּא קִבֵּל אֶת עַנְוָתָנוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְכַמּוּבָא בְּתַרְגּוּם יְהוֹנָתָן (שָׁם טז): 'וּכְדִי חֲמָא מֹשֶׁה עַנְוָתָנוּתֵיהּ קָרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בַּר נוּן יְהוֹשֻׁעַ' [וְכַאֲשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה עַנְוָתָנוּתוֹ קָרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ (פִּרוּשׁ "כְּתָר יְהוֹנָתָן")], כִּי קִבֵּל בְּרָכָה מְיֻחֶדֶת מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁלֹּא יִגְרַם לוֹ עַנְוָתָנוּתוֹ וּבְטוּל יֵשׁוּתוֹ לְהִתְפַּתּוֹת מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָר הַמְרַגְּלִים, הֵם נִכְשְׁלוּ בְּפֶגֶם שֶׁל רָמוּת רוּחָא, כִּי רָאוּ שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לָהֶם מַנְהִיגוּת וַחֲשִׁיבוּת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל כֵּן מֵאֲנוּ מִלְּהִכָּנֵס בָּהּ (עַיֵּן זֹהַר הַקָּדוֹשׁ שְׁלַח קנח.).

וְלָכֵן בְּכָל הַפְּסוּקִים שֶׁל שְׁמוֹת הַמְרַגְּלִים, הַטַּעַם הוּא זָקֵף קָטֹן, שֶׁהוּא עִנְיָן שֶׁל קוֹמָה זְקוּפָה, שֶׁמְּנִיעָה אוֹתָם מִלִּרְאוֹת אֶת שִׁבְחָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בַּפָּסוּק שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן, שֶׁהוּא הָיָה בָּטֵל וּמְבָטָל לְגַמְרֵי, הַטַּעַם הוּא מֵרְכָא טִפְחָא, הַמְרַמֵּז עַל הִתְרַכְּכוּת וּבְטוּל, בְּחִינַת 'וְטָפַח לוֹ עַל פָּנָיו' (עַיֵּן בָּבָא קַמָּא לב:), כִּי זֶה הָיָה מֵחֲמַת גֹּדֶל שִׁפְלוּתוֹ וְעַנְוָתָנוּתוֹ.

וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק, הֲרֵי כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה לֹא הָיָה בַּעֲצַת הַמְרַגְּלִים, וְאִם כֵּן, מַה הַטַּעַם שֶׁבַּפָּסוּק שֶׁלּוֹ הַטַּעַם הוּא זָקֵף קָטֹן?

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁזֶּה בָּא לְרַמֵּז עַל מִדַּת הַמַּלְכוּת וְהַשִּׁלְטוֹן שֶׁהָיְתָה לוֹ, מֵחֲמַת שֶׁהוּא הָיָה מִשֵּׁבֶט יְהוּדָה מֶלֶךְ הַשְּׁבָטִים, וְהוּא בָּרַח לְקִבְרֵי אָבוֹת, כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים, וְכַמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שָׁם קנח:): שֶׁהוּא מָסַר נַפְשׁוֹ לָלֶכֶת לְחֶבְרוֹן אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ שָׁם יְלִידֵי הָעֲנָק, 'כִּי מַאן דְּאִיהוּ בְּדוֹחֲקָא לָא אִסְתַּכַּל מִדֵּי', הַיְנוּ מִי שֶׁהוּא בְּעֵת צָרָה וְדַחַק, וְרוֹצֶה לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ, אֲזַי הוּא אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא רַק בּוֹרֵחַ אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נִמְצָא, שֶׁהָיְתָה בּוֹ עֲזוּת גְּדוֹלָה דִּקְדֻשָּׁה, וְזֶה מַה שֶּׁהִצִּיל אוֹתוֹ מֵעֲצַת הַמְרַגְּלִים.

וְלָכֵן בַּפָּסוּק שֶׁלּוֹ יֵשׁ דַּיְקָא אֶת הַטַּעַם זָקֵף קָטֹן, כִּי זֶה מַה שֶּׁעָזַר לוֹ לְהִשָּׁאֵר בְּקוֹמָה זְקוּפָה בְּמַחֲנֵה דִּקְדֻשָּׁה, וּלְהִתְאַזֵּר בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּכְמוֹ שֶׁחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה פָּרָשָׁה טז סִימָן ג): שֶׁהוּא עָמַד עַל הַסַּפְסָל וְהִשְׁתִּיק אֶת כֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר יג, ל): "וַיַּהַס כָּלֵב אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה", וְזוֹ נִקְרֵאת "זְקִיפוּת קוֹמָה דִּקְדֻשָּׁה", וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כו, יג): "וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת", וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י: 'בְּקוֹמָה זְקוּפָה', הַיְנוּ זְקִיפוּת קוֹמָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּכְנָסִים בָּהּ עַל מְנַת לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,

כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ אִסּוּר לָלֶכֶת אַרְבַּע אַמּוֹת בְּקוֹמָה זְקוּפָה (עֵין בְּרָכוֹת מג:), אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכִים לְעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּמַגִּיעִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל מְנַת לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי הוּא נִקְרָא "גִּבּוֹר תַּקִּיף" (עֵין לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן כ), וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ זוֹקֵף אֶת קוֹמָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמו, ח): "הַוָי"ה זוֹקֵף כְּפוּפִים", כִּי אָז הוּא בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, וְזוֹכֶה לָרֶשֶׁת אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, **אַשְׁרֵי לוֹ.**

ד

"וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לָתוּר אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב וַעֲלִיתֶם אֶת הָהָר. וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מַה הִוא וְאֶת הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֶחָזָק הוּא הָרָפֶה הַמְעַט הוּא אִם רָב" (בַּמִּדְבָּר יג, יז - יח).

וַיֵּשׁ לְדַקְדֵּק, הֲלֹא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם יָדַע אֶת הָאֱמֶת, וְאִם כֵּן, לְכְאוֹרָה, אֵיךְ הוֹצִיא מִפִּיו שְׁאֵלוֹת וּסְפֵקוֹת? וְאֵיךְ נָתַן לַמְרַגְּלִים מָקוֹם לְסָפֵק בְּאוֹמְרוֹ "וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מַה הִוא וְאֶת הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֶחָזָק הוּא הָרָפֶה הַמְעַט הוּא אִם רָב"?

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁאִם נְעַיֵּן הֵיטֵב בַּפְּסוּקִים, אֲזַי נִרְאֶה שֶׁאֵין אֵלּוּ שְׁאֵלוֹת וּסְפֵקוֹת כְּלָל, אֶלָּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מָסַר לָהֶם אֶת סוֹד קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְגִלָּה לָהֶם אֶת עֹצֶם הַסְּגֻלּוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם.

הִנֵּה רַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן קנה): שֶׁסּוֹד קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא אֲרִיכַת אַפַּיִם, כִּי שָׁם זוֹכִים לְגִלּוּי אֱמוּנָה וּבִטּוּל אֲמִתִּי, עַד שֶׁהָאָדָם נַעֲשֶׂה שָׁם כְּאֶפֶס וְכְאַיִן, וְנִכְנָסֶת בּוֹ עֲנָוָה יְתֵרָה וַאֲרִיכוּת אַפַּיִם, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.

וְזוֹהִי הַהַקְדָּמָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נָתַן לָהֶם **"עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב"**, וְהַנֶּגֶב הוּא בַּדָּרוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁחַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בָּבָא בָּתְרָא כה:): 'הָרוֹצֶה שֶׁיַּחְכִּים יְדָרִים', עַיֵּן שָׁם, הֵינוּ שֶׁתַּעֲלוּ וְתִכָּנְסוּ אֶל הַחָכְמָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי 'אֲוִירָא דְּאָרְעָא יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים' (שָׁם קנח:), וְעִקַּר הַחָכְמָה הוּא כ"ח מ"ה, שֶׁעָלָיו לָדַעַת שֶׁאֵין אֲנִי כְּלָל (עֵין לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב סִימָן פ), וְאָז לֹא שַׁיָּךְ אֶצְלוֹ שׁוּם גַּאֲוָה וְיֵשׁוּת, וַאֲפִלּוּ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ כָּבוֹד וְכוּ', זֶה לֹא יַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ רוֹשֶׁם כְּלָל (וְהֵם הָיוּ נִצְרָכִים לְהַקְדָּמָה זוֹ, כִּי יָדוּעַ מֵהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שְׁלַח קנח.): שֶׁזֶּה הָיָה הַפְּגָם שֶׁל הַמְרַגְּלִים, שֶׁהֵם רָצוּ כָּבוֹד וּגְשִׁיאוּת, וְרָאוּ שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא יִהְיֶה לָהֶם זֹאת, עַיֵּן שָׁם וְהָבֵן), וְעַל יְדֵי זֶה **"וַעֲלִיתֶם אֶת הָהָר"**, שֶׁתּוּכְלוּ לַעֲלוֹת אֲפִלּוּ אֶל הָהָר, שֶׁהוּא עִנְיַן שֶׁל הִתְנַשְּׂאוּת, וְזֶה לֹא יַזִּיק לָכֶם כְּלָל, כִּי מְעַט גַּאֲוָה צְרִיכִים בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (דִּבְרֵי הַיָּמִים–ב יז, ו): "וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי הַוָי"ה" (עֵין לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב סִימָן קכה).

וְלָכֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת "אֶרֶץ הָרִים וּבְקָעֹת" (דְּבָרִים יא, יא), שֶׁאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ הָרִים וְהִתְנַשְּׂאוּת, הַכֹּל בִּבְחִינַת בְּקָעוֹת וְשִׁפְלוּת, כִּי חָכְמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְבַטֶּלֶת אֶת הַיֵּשׁוּת וְהַגַּאוּת מִן הָאָדָם, שֶׁזֶּהוּ **"וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ"**, הֵינוּ שֶׁתִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל **"מַה הִוא"**, שֶׁהִיא מַכְנִיסָה בָּאָדָם עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, בִּבְחִינַת 'מַה חַיֵּינוּ' וְכוּ', וּבִבְחִינַת (שְׁמוֹת טז, ז): "וְנַחְנוּ מָה" וְכוּ', שֶׁהִיא תַּכְלִית הַשִּׁפְלוּת.

וְכֵן תִּרְאוּ **"אֶת הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֶחָזָק הוּא הֶרָפֶה"**, הַיְנוּ מִי הוּא הֶחָזָק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? מִי שֶׁמַּחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ כְּרָפוּי וּכְלֹא כְּלוּם, וְכֵן **"הַמְעַט הוּא אִם רָב"**, הַיְנוּ אֲפִלּוּ שֶׁהוּא רַב וְשָׂר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִכָּל מָקוֹם, יֵשׁ לוֹ אֶת הַכֹּחַ לִהְיוֹת מְעַט וְשָׁפֵל, וְהַהִתְנַשְּׂאוּת הַזּוֹ לֹא תַּזִּיק לוֹ כְּלָל.

וְעוֹד גִּלָּה לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִסְּגֻלַּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם זוֹכִים לְגִלּוּי הַדַּעַת, וְלָדַעַת שֶׁכָּל מְאֹרָעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, שֶׁזֶּהוּ מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן ד), כִּי מֵרֹב אֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁזּוֹכִים לְקַבֵּל שָׁם, אֲזַי יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל רַק לְטוֹבָה.

וְזֶהוּ "וּמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא יֹשֵׁב בָּהּ", הַיְנוּ שֶׁבְּחִינַת מָה, עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, אֲשֶׁר זוֹכִים בָּהּ יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, הִיא הַמַּכְנִיסָה בָּהֶם דַּעַת, שֶׁ**"הַטּוֹבָה הִוא"** אֲפִלּוּ **"אִם רָעָה"**, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם עוֹבֵר עֲלֵיהֶם מְאֹרָע לֹא טוֹב, יֵדְעוּ שֶׁבְּוַדַּאי הוּא לְטוֹבָתָם.

וְעוֹד גִּלָּה לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִסְּגֻלַּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם מְקַבְּלִים כֹּחַ מְיֻחָד לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם אֶלָּא עַל יְדֵי צְמָצוּמִים רַבִּים. מֵעֶלָּה לְעֶלְיוֹן, מִשֶּׁכָּל עֶלְיוֹן לְשֶׁכָּל תַּחְתּוֹן (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן ל), וְהַצְּמָצוּמִים הֵם הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַקְּטָנוּת שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהַחֲזִיק מַעֲמַד וּלְהַאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל דָּבָר, אֲזַי זוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת.

וְזֶהוּ "וּמָה הֶעָרִים אֲשֶׁר הוּא יוֹשֵׁב בָּהֵנָּה", וְהַמִּלָּה "הֶעָרִים" הִיא מִלְּשׁוֹן הִתְעוֹרְרוּת, הַיְנוּ הַהִתְעוֹרְרוּת לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת הַבָּאוֹת **"בְּמַחֲנִים"**, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'פְּתוּחִין מֵאֵין חוֹמָה', עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁבָּאוֹת בְּשֶׁפַע גָּדוֹל (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן כא), וְכֵן הַמִּלָּה **"מַחֲנִים"** הִיא נוֹטָרִיקוֹן **מ"ח נ"ן**, הַיְנוּ מֹחַ שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, וְהֵן אוֹתִיּוֹת **נַחְמָן**, שֶׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל, לְכָל הַהַשָּׂגוֹת הַלָּלוּ זוֹכִים **"אִם בְּמִכְצָרִים"**, הַיְנוּ אִם מִקֹּדֶם יֵשׁ אֶת הַצְּמְצוּם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם קַטְנוּת וּמֵיצָרִים, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מַחֲזִיק מַעֲמַד, דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת בְּשֶׁפַע גָּדוֹל.

וְעוֹד גִּלָּה לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם **"וּמָה הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה הִיא"**, וְהַמִּלָּה "שְׁמֵנָה" מְרַמֶּזֶת לַמִּדָּה הַשְּׁמִינִית, שֶׁהִיא בִּינָה כַּיָּדוּעַ, שֶׁהוּא שֵׁם ס"ג הַקָּדוֹשׁ, הַמַּכְנִיס עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת בָּאָדָם, שֶׁהוּא הֶפֶךְ גַּ"ס רוּחַ (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן קלה), שֶׁהוּא עִנְיַן קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב וְקַבָּלַת פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל, הַמַּכְנִיס בָּאָדָם שִׁפְלוּת, כִּי טֶבַע הַקְּטָנוּת לְהִתְבַּטֵּל בִּפְנֵי הַגְּדֻלּוֹת (עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּתוֹרָה הַנַּ"ל), שֶׁזֶּהוּ **"אִם רָזָה"**, וְהַמִּלָּה **"רָזָה"** עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן **רַבִּי**, הַיְנוּ שֶׁהָעִקָּר לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לָרַב וְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, וּלְקַבֵּל אֶת פָּנָיו, וְזֶה יַכְנִיס בּוֹ שִׁפְלוּת, וְדַיְקָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נֶהֱפַךְ רִי"ב לְרַבִּ"י (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן מט).

וְלָכֵן אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהֵם יִזְכּוּ לְאוֹר הַבִּינָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת **"הַשְּׁמֵנָה הִיא"**, דַּיְקָא עַל יְדֵי **"אִם רָזָה"**, הַיְנוּ אִם הֵם יְקַבְּלוּ עַל עַצְמָם קְדֻשַּׁת רַבִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הָרַב וְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁהוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁזֶּהוּ **"הֲיֵשׁ בָּהּ עֵץ"**,

וְ'עֵץ דָּא צַדִּיק' (עֵץ תְּקוּנֵי הַזֹּהַר תִּקּוּן ו כא.; בְּבָא בָּתְרָא טו.; רַשִּׁ"י ד"ה חֲיֵּשׁ בָּהּ עֵץ), וְזֹאת בִּתְנַאי שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת **"אִם אַיִן"**, הַיְנוּ שֶׁאִם תִּהְיוּ כְּאַיִן וּכְאֶפֶס, אָז תִּזְכּוּ לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק, וּמְמֵילָא לְאַחַר כָּל זֶה בְּוַדַּאי **"וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ"**, שֶׁתְּקַבְּלוּ הִתְחַזְּקוּת עֲצוּמָה מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְזֶה יוֹעִיל לָכֶם בְּכָל מָקוֹם בֹּאֲכֶם.

וְעַל יְדֵי זֶה **"וְהַיָּמִים יְמֵי בִּכּוּרֵי עֲנָבִים"**, וְהַמִּלָּה "בִּכּוּרֵי" מְרַמֶּזֶת עַל עִנְיַן הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא עִנְיַן הַשָּׂגַת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קיא, י): **"רֵאשִׁית חָכְמָה"** (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן א), וְכֵן הַמִּלָּה **"עֲנָבִים"** עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן שְׁתֵּי פְּעָמִים שֵׁם **אֱלֹהִים**, שֶׁהוּא שְׁמִירָה מִן הַקְּלִפּוֹת וְהַמְתָּקַת הַדִּינִים (עֵין סֵפֶר הַלִּקּוּטִים שׁוֹפְטִים פֶּרֶק ה; שַׁעַר רוּחַ הַקֹּדֶשׁ יח.; לִקּוּטֵי תּוֹרָה תּוֹלְדוֹת וְעוֹד), הַיְנוּ שֶׁתִּזְכּוּ לְדַעַת וּלְשַׂכֵּל גָּדוֹל, וּתְמַלְּאוּ אֶת כָּל הַיָּמִים שֶׁלָּכֶם עִם טוּב אֱמִתִּי וְנִצְחִי, בִּבְחִינַת "בִּכּוּרֵי עֲנָבִים", וְתִזְכּוּ לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת, **וְהָבֵן, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמֵנוּ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת.**

ה

"וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וְאֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מִדְבַּר פָּארָן קָדֵשָׁה וַיָּשִׁיבוּ אֹתָם דָּבָר וְאֶת כָּל הָעֵדָה וַיַּרְאוּם אֶת פְּרִי הָאָרֶץ" (בַּמִּדְבָּר יג, כו).

וְיֵשׁ לוֹמַר עַל פִּי דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שְׁלַח קנח.) עַל הַפָּסוּק (בַּמִּדְבָּר יג, ג): "וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּארָן עַל פִּי הַוי"ה כֻּלָּם אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה" – 'כֻּלְּהוּ זַכָּאִין הֲווֹ וְרֵישֵׁי דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ, אֲבָל אִינּוּן דִּבְּרוּ לְגַרְמַיְיהוּ עֵיטָא בִּישָׁא, אַמַּאי נָטְלֵי עֵיטָא דָּא, אֶלָּא אָמְרוּ, אִי יֵיעֲלוּן יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא נִתְעַבָּר אֱנַן מִלְּמֶהֱוֵי רֵישִׁין, וְיִמְנֵי מֹשֶׁה רֵישִׁין אַחֲרָנִין, דְּהָא אֲנַן זָכֵינָן בְּמַדְבְּרָא לְמֶהֱוֵי רֵישִׁין, אֲבָל בְּאַרְעָא לָא נְזַכֵּי, וְעַל דְּנָטְלֵי עֵיטָא בִּישָׁא לְגַרְמַיְיהוּ, מִיתוּ אִינּוּן וְכָל אִינּוּן דְּנָטְלָן מִלַּיְיהוּ' [כָּל הַמְרַגְּלִים הָיוּ צַדִּיקִים וְרָאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲבָל הֵם לָקְחוּ לְעַצְמָם עֵצָה רָעָה, לָמָּה וּלְאֵיזוֹ תּוֹעֶלֶת לָקְחוּ לָהֶם עֵצָה זוֹ, אֶלָּא אָמְרוּ, אִם יִכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יַעֲבִירוּ אוֹתָנוּ מִלִּהְיוֹת רָאשִׁים, וּמִנָּה מֹשֶׁה רָאשִׁים אֲחֵרִים, כִּי אָנוּ זָכִינוּ לִהְיוֹת רָאשִׁים רַק בַּמִּדְבָּר, אֲבָל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא נִזְכֶּה לִהְיוֹת רָאשִׁים, וְעַל שֶׁלָּקְחוּ עֵצָה רָעָה לְעַצְמָם, מֵתוּ הֵם, וְכָל אוֹתָם שֶׁקִּבְּלוּ אֶת דִּבְרֵיהֶם], **עַיֵּן שָׁם.**

וְזֶהוּ הָרֶמֶז **"וַיָּשִׁיבוּ אֹתָם דָּבָר"**, וְהַמִּלָּה "דָּבָר" הִיא גַּם מִלְּשׁוֹן מַנְהִיג, כְּמוֹ שֶׁחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (סַנְהֶדְרִין ח.): 'דַּבָּר אֶחָד לַדּוֹר', וּפֵרֵשׁ רַשִּׁ"י: 'מַנְהִיג אֶחָד', וְהַמִּלָּה **"אֹתָם"** הִיא אוֹתִיּוֹת **אֱמֶת**, הַיְנוּ זֶה מַה שֶּׁהֵשִׁיב אֶת הַמְרַגְּלִים מִן אֲמִתִּיּוּת הַדְּבָרִים, שֶׁחָשְׁשׁוּ לְאַבֵּד אֶת הָרֵאשׁוּת וְהַמַּנְהִיגוּת שֶׁלָּהֶם.

וְזֶהוּ גַּם הָרֶמֶז **"וַיָּשִׁיבוּ אֹתָם"**, וּפֵרֵשׁ רַשִּׁ"י: 'אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן', הַיְנוּ שֶׁהַמְרַגְּלִים אָמְרוּ לָהֶם: 'כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לָכֶם בְּחִינַת **"דָּבָר"**, שֶׁאַתֶּם מַנְהִיגִים אֶת בָּנֵינוּ בַּמִּדְבָּר, כָּךְ גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְהַנְהִיג בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹתָם **"וְאֶת כָּל הָעֵדָה"**', **וְדוֹ"ק.**

ו

"וַיְסַפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ בָּאנוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הִוא וְזֶה פִּרְיָהּ. אֶפֶס כִּי עַז הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד וְגַם יְלִדֵי הָעֲנָק רָאִינוּ שָׁם" (בַּמִּדְבָּר יג, כז - כח).

וְיֵשׁ לוֹמַר עַל פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן מז): שֶׁבְּוַדַּאי בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הַמְרַגְּלִים יֵשׁ אֱמֶת לַאֲמִתָּה, כִּי אִם לֹא הָיָה מְרֻמָּז בְּדִבְרֵיהֶם דָּבָר אֱמֶת, אֲזַי הֵם לֹא הָיוּ נִכְתָּבִים בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא אֱמֶת, וְרַבֵּנוּ זַ"ל (שָׁם וּבְסִימָן קכט) מְגַלֶּה אֶת הָאֱמֶת הַמְרֻמָּזֶת בְּדִבְרֵי הַמְרַגְּלִים "אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ" (בַּמִּדְבָּר יג, לב), עַיֵּן שָׁם.

וְזֶהוּ הָרֶמֶז בְּדִבְרֵי הַמְרַגְּלִים **"וְזֶה פִּרְיָהּ"**, שֶׁהַפֵּרוֹת וְהַתּוֹצֶרֶת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם **"אֶפֶס"**, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת הָאֱמוּנָה, זוֹכֶה לָבוֹא לְבִטּוּל גָּמוּר, וְלִהְיוֹת כְּאַיִן וּכְאֶפֶס.

וּבִכְלָל זֶה הִיא הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת **"כִּי עַז הָעָם"**, וּמִצַּד אֶחָד הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת אֶפֶס וְאַיִן, וּמִצַּד שֵׁנִי לִהְיוֹת חָזָק בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְלֹא יִתְבַּטֵּל מֵעֲבוֹדָתוֹ (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן כב).

וְכֵן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵאִיר אוֹר גָּדוֹל מְאֹד, וְלָכֵן הַמִּלָּה **"הָעָם"** הִיא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל **מַעְיַן עוֹלָם הַבָּא**, הַיְנוּ שֶׁשָּׁם מֵאִיר אוֹר גָּדוֹל מְאֹד גַּם לְ**"הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ"**, וְזוֹכֶה לִטְעֹם טַעַם עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכֵן "וְהֶעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד", וְהַמִּלָּה "עָרִים" הִיא מִלְּשׁוֹן הִתְעוֹרְרוּת (עַיֵּן מְאוֹר עֵינַיִם וְאִתְחַנַּן ד"ה בַּפָּסוּק אָז יַבְדִּיל), וְהַמִּלָּה **"מְאֹד"** עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן **מָה**, שֶׁהִיא עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, הַיְנוּ שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכֶה לְהִתְעוֹרְרוּת הַמְּבִיאָה לְצָרוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד, שֶׁהֵן מַכְנִיעוֹת אֶת הַחֹכֶמָה וְעַל יְדֵי זֶה מְאִירָה הַצְּוָרָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן קע עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים ג, ב): "מָה רַבּוּ צָרָי"), וְזוֹכֶה לְהַכְנָעָה וְשִׁפְלוּת בֶּאֱמֶת.

וְכֵן "וְגַם יְלִדֵי הָעֲנָק רָאִינוּ שָׁם", הַיְנוּ שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא מְקוֹם הַתְּפִלָּה (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן ז), וְהַתּוֹלָדוֹת וְהַתּוֹצֶרֶת שֶׁל הַתְּפִלָּה הֵם כְּמוֹ "וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתָךְ" (מִשְׁלֵי א, ט), שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת כְּמוֹ אֶבֶן טוֹבָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן ט), עַל כֵּן אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָבוֹא אֵלֶיהָ וּלְהֵאָכֵל לִקְדֻשָּׁתָהּ, **אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא.**

ז

"אֱמֹר אֲלֵהֶם חַי אָנִי נְאֻם הַוָי"ה אִם לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם בְּאָזְנָי כֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֶם" (בַּמִּדְבָּר יד, כח).

וְיֵשׁ לוֹמַר עַל פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן קיג) עַל מַה שֶּׁחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (אָבוֹת ג, טז): 'וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ', שֶׁאֵין מַעֲנִישִׁים אֶת הָאָדָם עַד שֶׁפּוֹסֵק הַדִּין עַל עַצְמוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ, כִּי שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ בְּעִנְיָן אַחֵר, וְהוּא מוֹצִיא מִפִּיו דִּין תּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.

וְזֶהוּ מִפְּרָשׁ יוֹצֵא מֵהַפָּסוּק הַזֶּה **"אִם לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם בְּאָזְנָי"**, הַיְנוּ שֶׁאַתֶּם בְּעַצְמְכֶם

פְּסַקְתֶּם עַל עַצְמְכֶם "אוֹ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה לוּ מָתְנוּ", **"בֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֶם"**.

וְזֶהוּ מִפְּרָשׁ יוֹצֵא מִמַּה שֶׁחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (תַּנְחוּמָא שְׁלַח סִימָן יב): 'מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁעָלָה אָדָם אֶחָד לַבִּימָה שֶׁלּוֹ לְדוֹן, הוֹצִיא דָּבָר אֶחָד מִפִּיו בְּמַה שֶׁחִיֵּב אֶת עַצְמוֹ. הִנִּיחַ הַמֶּלֶךְ הָאֱלוֹגִין (הַנִּימּוּס) וְחִיְּבוֹ מִפִּיו, וְאָמַר לוֹ, בַּדִּין שֶׁהוֹצֵאתָ מִפִּיךָ, בּוֹ אֲנִי דָנְךָ, וְהֵא לְךָ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, **וְהָבֵן**.

ח

"וּפְגָרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה" (בַּמִּדְבָּר יד, לב).

וְיֵשׁ לוֹמַר עַל פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן ע) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים סז, ח): "וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ", שֶׁכָּל הָאַרְצִיּוּת נַעֲשֵׂית אֶפֶס וְאַיִן עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.

וְזֶהוּ "וּפְגָרֵיכֶם אַתֶּם", וְהַמִּלָּה **"וּפְגָרֵיכֶם"** עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן **גּוּף רַע**, הַיְנוּ אִם יֵשׁ לָכֶם גּוּף קָשֶׁה וְרַע שֶׁמּוֹשֵׁךְ אֶתְכֶם לְתַאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, וְאַתֶּם רוֹצִים לְהִפָּטֵר וּלְהַפִּיל מִמֶּנּוּ צַד הָרַע שֶׁבְּיֵצֶר הָרָע, בְּחִינַת **"יִפְּלוּ"**, אֲזַי עִקַּר הָעֵצָה הוּא עַל יְדֵי **"בַּמִּדְבָּר הַזֶּה"**, וְהַמִּלָּה "בַּמִּדְבָּר" הִיא מִלְּשׁוֹן דִּבּוּר (עַיֵּן נַעַם אֱלִימֶלֶךְ בַּמִּדְבָּר ד"ה אוֹ יֹאמַר וַיְדַבֵּר וְכוּ'), הַיְנוּ עַל יְדֵי רִבּוּי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, סוֹף כָּל סוֹף תִּזְכּוּ לְזַכֵּךְ אֶת גּוּפְכֶם.

וְזֶהוּ "אַתֶּם", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: כְּתַרְגּוּמוֹ, הַיְנוּ דִּילְכוֹן, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ גּוּף גַּשְׁמִי, כִּי בְּעֶצֶם יֵשׁ לָכֶם גַּם גּוּף קָדוֹשׁ, בִּבְחִינַת 'הַנִּשָּׁמָה לָךְ וְהַגּוּף שֶׁלָּךְ' (נַפַּח הַפְּלִיחוֹת), אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵר מִמֶּנּוּ הָרַע וּלְהַטּוֹת הַטּוֹב, וּלְהַפֵּךְ מֵ**"אַתֶּם"** לָ**אֱמֶת**, וְזֶהוּ עַל יְדֵי רִבּוּי דִּבּוּרִים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, **וְהָבֵן**.

ט

"בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תַּרְתֶּם אֶת הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת עֲוֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה וִידַעְתֶּם אֶת תְּנוּאָתִי" (בַּמִּדְבָּר יד, לד).

וְיֵשׁ לוֹמַר, כִּי הִנֵּה מְרָמָז בְּמִקְרָא קֹדֶשׁ זֶה מוּסַר הַשְׂכֵּל לָאָדָם, שֶׁאִם הוּא מִזְדָּרֵז בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַגִּיעַ לְ**"אַרְבָּעִים יוֹם"**, הַיְנוּ לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא אוֹר הַבִּינָה, בְּחִינַת בֵּן אַרְבָּעִים לְבִינָה, שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַתְּשׁוּבָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ו, י): "וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב", עַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְתַקֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁלּוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר פָּגַם בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים.

וְלֹא זוֹ בִּלְבַד, אֶלָּא **"יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת עֲוֹנֹתֵיכֶם"**, וְהַמִּלָּה "תִּשְׂאוּ" הִיא מִלְּשׁוֹן מְחִילָה סְלִיחָה וְכַפָּרָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (הוֹשֵׁעַ יד, ג): "כָּל תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח טוֹב", הַיְנוּ שֶׁבְּיוֹם אֶחָד תּוּכַל לְתַקֵּן שָׁנָה שְׁלֵמָה, וְלֹא יִמָּצֵא בָּהּ שׁוּם עָוֹן וָפֶשַׁע.

וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה אֵיזֶה יוֹם אֲשֶׁר נִכְשָׁל בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַקְּלִפָּה הַיְדוּעָה הַנִּקְרֵאת "לִילִית", וְהַמְּרָמָזֶת בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל "יוֹם

לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה תַּשְׁאוּ", גַּם אֶת זֶה תִּזְכֶּה לְתַקֵּן בְּכֹחַ הַתְּשׁוּבָה וְאוֹר הַבִּינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת "**אַרְבָּעִים שָׁנָה**".

וְעַל יְדֵי זֶה "**וִידַעְתֶּם אֶת תְּנוּאָתִי**", וְהַמִּלָּה "**תְּנוּאָתִי**" הִיא נוֹטָרִיקוֹן **יִתֵּן אוֹת**, הַיְנוּ אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁתִּזְכֶּה לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל, וְלַהֲפֹךְ אֶת כָּל הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה.

וְלָכֵן מִקְרָא קֹדֶשׁ זֶה מַתְחִיל "**בְּמִסְפַּר הַיָּמִים**", שֶׁהוּא עִנְיַן שֶׁל סְפִירַת הַיּוֹם, כְּמוֹ בִּסְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁיֵּשׁ לִסְפֹּר כָּל יוֹם וְיוֹם בִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, כְּמוֹ בִּימֵי הָעֹמֶר, וְאָז נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל "וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַהֲוָי"ה", **אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.**

ו

"אֲנִי הֲוָי"ה דִּבַּרְתִּי אִם לֹא זֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַנּוֹעָדִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ וְשָׁם יָמֻתוּ" (בַּמִּדְבָּר יד, לה).

וְיֵשׁ לוֹמַר עַל פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן חֵלֶק ב סִימָן יט): שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית וְהַשְׁלֵמוּת הוּא רַק לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת גְּמוּרָה, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל.

כִּי יֵשׁ מְחַקְּרִים שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא רַק לָדַעַת כָּל דָּבָר כְּמוֹת שֶׁהוּא, וְעִקַּר הַשָּׂגַת הַתַּכְלִית הַזֹּו הוּא עַל יְדֵי חֲקִירוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵן בְּחִינַת עֲמָלֵק, אֲבָל בֶּאֱמֶת עִקַּר הַשָּׂגַת הַתַּכְלִית הוּא עַל יְדֵי תְּמִימוּת דַּיְקָא, הַיְנוּ יִרְאַת הַשֵּׁם וּמִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת בִּפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה.

וְעִקַּר הַדֶּרֶךְ לָבוֹא לִתְמִימוּת הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא הַפֶּךְ בְּחִינַת עֲמָלֵק, וֶאֱמוּנָה זוֹ תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, יב): "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה", וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: 'פְּרִישָׁן בְּצִלּוֹ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה בָּאִים לִתְמִימוּת.

וְזֶהוּ הָרֶמֶז "**בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ**", הַמִּלָּה "בַּמִּדְבָּר" הִיא מִלְּשׁוֹן דִּבּוּר (עַיֵּן נֹעַם אֱלִימֶלֶךְ בַּמִּדְבָּר ד"ה אוֹ יֹאמַר וַיְדַבֵּר וְכוּ'), וְהַמִּלָּה "יִתַּמּוּ" הִיא מִלְּשׁוֹן תְּמִימוּת (עַיֵּן קְדֻשַּׁת לֵוִי לְקוּטִים ד"ה וְהִנֵּה כְּשֶׁאָדָם מֵבִיא), הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה זוֹכִים לְהַגִּיעַ לִתְמִימוּת.

[אָמַר הַמַּעְתִּיק: עִנְיָן זֶה מְבֹאָר גַּם בְּסֵפֶר "בַּת עַיִן" (תּוֹלְדוֹת ד"ה וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים סט, יד): "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ הֲוָי"ה עֵת רָצוֹן", שֶׁהַמִּלָּה "**עֵת**" הִיא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל **עוֹלָה תְּמִימָה**, הַיְנוּ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הֵבִין, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִתְמִימוּת אֶלָּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה, וְלָכֵן הִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִתְמִימוּת, שֶׁהִיא הַמִּדָּה הָרְצוּיָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת (וַיִּקְרָא כב, כא): "תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן", עַיֵּן שָׁם].

יא

"אֲנִי הֲוָי"ה דִּבַּרְתִּי אִם לֹא זֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַנּוֹעָדִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ וְשָׁם יָמֻתוּ" (בַּמִּדְבָּר יד, לה).

וְיֵשׁ לוֹמַר עַל פִּי שִׂיחָתוֹ שֶׁל מוֹהֲרַא"שׁ זַ"ל,

שֶׁיֵּשׁ קִלְפָּה הַנִּקְרֵאת "שָׁם", שֶׁאָדָם תָּמִיד חוֹשֵׁב שֶׁשָּׁם יִהְיֶה לוֹ יוֹתֵר טוֹב, וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וּבַמָּקוֹם בּוֹ הוּא נִמְצָא, וְזֶה אֲשֶׁר גּוֹרֵם לוֹ לְהִתְרַשֵּׁל וּלְאַבֵּד רוּחָנִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת.

וְזֶה מַה שֶּׁחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (שַׁבָּת פח.) עַל הַפָּסוּק (שְׁמוֹת יט, יז): "וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר" – 'מְלַמֵּד שֶׁכָּפָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם אֶת הָהָר כְּגִיגִית וְאָמַר לָהֶם, אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה, מוּטָב; וְאִם לָאו, שָׁם תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם', וְלִכְאוֹרָה יִפָּלֵא, שֶׁהֲרֵי הָיָה לוֹ לוֹמַר לָהֶם 'פֹּה תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם' וְלֹא 'שָׁם תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם'? אֲבָל הַתְּשׁוּבָה הִיא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָמַז לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמַתָּן תּוֹרָה, שֶׁאִם חַס וְשָׁלוֹם יִתָּפְסוּ בַּקְּלִפָּה הַנִּקְרֵאת "שָׁם", וְלֹא יִלְמְדוּ תּוֹרָה בְּטַעֲנָה, שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁהֵם נִמְצָאִים הֵם לֹא יְכוֹלִים לִלְמֹד, וְרַק אִם הֵם הָיוּ בְּמָקוֹם אַחֵר הֵם בֶּן יָכְלוּ לִלְמֹד, אֲזַי זֶה יְקֻבַּר וְיֹאבַד מֵהֶם הַרְבֵּה תּוֹרָה וּקְדֻשָּׁה.

וְזֶהוּ הָרֶמֶז "וְשָׁם יָמֵתוּ", שֶׁהַקְּלִפָּה הַנִּקְרֵאת "שָׁם" מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לִידֵי מִיתָה בְּרוּחָנִיּוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעִקַּר הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי תִּקֻּף הָרָצוֹן הַקָּדוֹשׁ, וְלָכֵן שַׁפִּיר הַמִּלָּה "וְשָׁם" עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן **רָצוֹן**, כִּי עַל יְדֵי רָצוֹן חָזָק וְקָדוֹשׁ יְכוֹלִים לְתַקֵּן הַכֹּל.

יב

"**מֵרֹאשִׁית עֲרִסֹּתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַהֲוָיָ"ה תְּרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם**" (בַּמִּדְבָּר טו, כא).

וְיֵשׁ לוֹמַר עַל פִּי מַה שֶּׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ מִמּוֹהַרְא"שׁ זַ"ל, שֶׁתֶּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם קָם בַּבֹּקֶר מִשְּׁנָתוֹ, רָאוּי לוֹ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל הַיּוֹם הֶחָדָשׁ, הַיְנוּ שֶׁיֵּלֵךְ לוֹ כְּסֵדֶר, וְכֵן רָאוּי לוֹ לְבַקֵּשׁ עַל אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו, שֶׁיִּנָּצְלוּ מִכָּל מִינֵי הֶזֵּקוֹת וּפְגָעִים רָעִים, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְשֶׁהוּא מַתְחִיל אֶת הַיּוֹם עִם תְּפִלָּה, אֲזַי כָּכָה יִמָּשֵׁךְ אֶצְלוֹ כָּל הַיּוֹם.

וְזֶהוּ "מֵרֹאשִׁית עֲרִסֹּתֵיכֶם", הַיְנוּ תֶּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁתָּקוּם מֵהַמִּטָּה וּמֵהָעֲרִיסָה בַּבֹּקֶר, אֲזַי "**תִּתְּנוּ לַהֲוָיָ"ה תְּרוּמָה**", וְהַמִּלָּה "**תְּרוּמָה**" עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן **קוֹל תְּפִלָּה** (כַּמּוּבָא בַּפְּפָרִים), הַיְנוּ שֶׁתִּתֵּן אֶת קוֹלְךָ בִּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה תִּזְכֶּה "**לְדֹרֹתֵיכֶם**", וְהַמִּלָּה "**לְדֹרֹתֵיכֶם**" עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא כְּמִנְיַן **לְסֵדֶר קוֹדֶשׁ**, הַיְנוּ שֶׁתִּזְכֶּה לְיוֹם מְסֻדָּר עִם הַרְבֵּה קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, וְכֵן הַמִּלָּה "לְדֹרֹתֵיכֶם" סוֹבֶבֶת וְהוֹלֶכֶת עַל הָאִשָּׁה וְהַבָּנִים, הַיְנוּ שֶׁרָאוּי לוֹ לְהִתְפַּלֵּל גַּם עַל מִשְׁפַּחְתּוֹ, **וְדוֹ"ק**.

יג

"**וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת. וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת הַוָּיָ"ה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם**" (בַּמִּדְבָּר טו, לח – לט).

וְיֵשׁ לוֹמַר, כִּי הִנֵּה רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר: 'מְמֶנִּי עַד מִשִּׁיחַ צִדְקֵנוּ כְּבָר לֹא יִהְיוּ חֲדָשׁוֹת', וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַר זֹאת, כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הִסְתַּכְּלוּ עָלָיו, וּפִתְאֹם יָצְאָה אֲנָחָה מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ וְאָמַר: 'אַהּ תְּרַחֵם, אַהּ תְּרַחֵם', וְאַף אֶחָד לֹא הֵבִין

וְלֹא שָׂם לֵב לַאֲנָחָתוֹ, אֲבָל לְאַחַר הַרְבֵּה שָׁנִים, בִּשְׁנַת תרח"ם, כְּשֶׁגָּלָה הָרַב מֵרַאדְזִין זַ"ל אֶת הַתְּכֵלֶת, אָמַר הָרַב הַקָּדוֹשׁ, רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן זַ"ל, בַּעַל מְחַבֵּר סֵפֶר "בֵּאוּר הַלִּקּוּטִים", שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל כִּוֵּן בַּאֲנָחָתוֹ עַל הַתְּכֵלֶת שֶׁתִּתְגַּלֶּה, הַיְנוּ שֶׁעוֹד דָּבָר אֶחָד כֵּן יִתְגַּלֶּה מִמֶּנּוּ וְעַד מָשִׁיחַ, וְהוּא עִנְיַן הַתְּכֵלֶת, אַךְ תִּהְיֶה הָרְבֵּה מַחֲלֹקֶת עַל זֶה, וְלָכֵן הוּא הִתְאַנֵּחַ וְאָמַר: 'אַהּ תְּרַחֵם, אַהּ תְּרַחֵם' (עַיֵּן שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ב אוֹת תְּכֵלֶת).

וְזֶהוּ הָרֶמֶז בַּפְּסוּקִים הַלָּלוּ **"וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם"**, "לְדֹרֹתָם" דַּיְקָא, הַיְנוּ שֶׁמִּצְוַת צִיצִית תִּהְיֶה תָּמִיד בְּכָל הַדּוֹרוֹת, אֲבָל **"וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת"**, זֶה כְּבָר לֹא יִהְיֶה בְּכָל הַדּוֹרוֹת, כִּי יִהְיֶה זְמַן שֶׁהַתְּכֵלֶת תִּהְיֶה בְּהַעֲלָמָה וְהַסְתָּרָה (אַחַר כָּךְ רָאִיתִי שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעַת הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, עַיֵּן שָׁם), מִכָּל מָקוֹם, עוֹד יִתְקַיֵּם **"וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת"**, וְהַמִּלָּה "וְהָיָה" הִיא לְשׁוֹן עָתִיד, הַיְנוּ שֶׁעוֹד יִהְיֶה זְמַן שֶׁיִּתְחַבְּרוּ שְׁנֵיהֶם יַחַד בַּחֲזָרָה, וְתִהְיֶה מִצְוַת צִיצִית בִּשְׁלֵמוּת.

וְהִנֵּה רַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א סִימָן לה): שֶׁהַטַּעַם "זַרְקָא" עִנְיָנוֹ 'דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתָר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן', הַיְנוּ שֶׁנִּזְרָק חֲזָרָה לַמָּקוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ נִטַּל, עַיֵּן שָׁם.

וְלָכֵן שַׁפִּיר עַל הַמִּלִּים "וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת" יֵשׁ אֶת הַטַּעֲמִים "מְנַח זַרְקָא סָגוֹל", כִּי זֶה מְרַמֵּז עַל הָעִנְיָן הַנַּ"ל, שֶׁעוֹד יַגִּיעַ זְמַן שֶׁהַתְּכֵלֶת תַּחֲזֹר לִמְקוֹמָהּ הָרִאשׁוֹן, וּמִצְוַת צִיצִית תִּהְיֶה עִם תְּכֵלֶת כְּמִקֶּדֶם, **וְדוֹ"ק.**

יד

"וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם" (בַּמִּדְבָּר טו, לט), וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י: 'כְּמוֹ "מִתּוּר הָאָרֶץ" (שָׁם יג, כה). הַלֵּב וְהָעֵינַיִם הֵם מְרַגְּלִים לַגּוּף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

וְיֵשׁ לוֹמַר עַל פִּי הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א סִימָן ז): שֶׁמִּצְוַת צִיצִית מַמְשִׁיכָה עַל הָאָדָם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה וּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב (וְהִתְבָּאֵר בַּאֲרִיכוּת בְּ"תּוֹךְ הַנַּחַל" שִׁלַּח ה'תשס"א, בְּשָׁעָה שֶׁמּוֹהֲרַ"ש זַ"ל הָיָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַיֵּן שָׁם).

וְזֶהוּ "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם", 'כְּמוֹ מִתּוּר הָאָרֶץ', שֶׁרַשְׁ"י הַקָּדוֹשׁ מְרַמֵּז לָנוּ עַל הַקֶּשֶׁר וְהַסְּמִיכוּת בֵּין פָּרָשַׁת הַמְרַגְּלִים לְבֵין פָּרָשַׁת צִיצִית, הַיְנוּ שֶׁהֵם טָעוּ וּפָגְמוּ בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּבָאוּ לִפְגֹּם בָּאֱמוּנָה וּבִקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַצִּיצִית מַצִּילָה אֶת הָאָדָם מִכָּל זֶה, כִּי הִיא מַמְשִׁיכָה עָלָיו אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה וּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם שָׁשְׁתֵּי הַפָּרָשִׁיּוֹת הַלָּלוּ נִקְבְּעוּ בְּפָרָשָׁה אַחַת, **וְדוֹ"ק.**

בְּכָל עִנְיְנֵי הַגְּלִיּוֹן נָא לִפְנוֹת לְמֵיִל
m.l.mohorosh@gmail.com